

הלכות רופאים ורפואה על פי ספר שאלות ותשובות מנחת יצחק

ד"ר אברהם שטינברג

הקדמה

להלן מובאת עבודתי המקיפה על התשובות בעניינים רפואיים מתוך שאלות ותשובות "מנחת יצחק" מאת הגאון הרב יצחק יעקב וייס שליט"א, ראב"ד של העדה החרדית בירושלים.

תשובותיו של הרב וייס שליט"א משתרעות על כל שטחי החיים, ובין השאר נידונות בעיות רבות של העולם המודרני ופתרון על-פי ההלכה.

הספר מחולק לששה חלקים ומכיל למעלה מ-850 תשובות. מתוכם – למעלה מ-100 תשובות נוגעות לענייני רפואה שונים.

בעבודה זו ריכזתי את כל התשובות הרפואיות הנידונות בפיזור בששת חלקי "מנחת יצחק", סידרתי אותם לפי עניינים רפואיים-הלכתיים בשערים, פרקים וסעיפים, וניסחתי אותם בצורה ובסגנון ברורים ומובנים, תוך השמטת השקלא-וטריא והדיון ההלכתי המסועף. בדרך זו מהוות תשובותיו הרפואיות של הרב וייס שליט"א מעין שולחן-ערוך לרופאים.

צירפתי בסוף העבודה את כל מראי-המקומות, שהמחבר הסתמך עליהם כדי לפסוק את הלכותיו. כמו-כן צירפתי מפתח-עניינים מפורט עפ"י סדר א"ב.

חובה נעימה לי להודות להרב משה הלברשטם (שליט"א) [זצ"ל], מו"צ בהעדה החרדית וראש ישיבת "דברי חיים" בירושלים, אשר עבר בעיון על כל העבודה, לפי בקשתו של הרב וייס שליט"א, והעיר הערות ותקונים חשובים. כל הערותיו תוקנו בגוף העבודה.

מניעת הריון

א. באופן עקרוני אסור לקחת גלולות למניעת הריון, אלא אם כן יש איזה ענין הנוגע לבריאותה של האשה, שאז צריכה שאלת חכם. (ח"ה, סי' ק', אות ג')

ב. אין להתיר שימוש באמצעי מניעת הריון משום טרדת גידול בנים, או מפני צרכי הבית וענייני פרנסה, גם כאשר יש לבני הזוג ילדים רבים, ואף כאשר חלקם חולים וזקוקים לטיפול אינטנסיבי.

- ג. אין להתיר שמוש במוך למניעת הריון גם כשיש חשש ללידת ילדים חולים במהלכות תורשתיות. כמו-כן אין להתיר קשירת החצוצרות – אפילו באופן זמני – למניעת הריון מחשש למומים תורשתיים. (ח"ג, סי' כ"ו, אותיות א, ג)
- ד. כאשר יש לבני-הזוג ילדים חולים – בגופם או בשכלם – ואינם רוצים להתגרש, אך גם אינם רוצים ללדת עוד ילדים מחשש לפגמים תורשתיים, מותר לאשה מעיקר הדין להשתמש בכוס של עקרין כדי למנוע לידת ילדים חולים (וראה לקמן בסק"ה).
- ה. אך למעשה יש לשקול את ההיתר באם כבר קיים הבעל מצות פריה ורביה בבן ובבת, ובעיקר יש צורך בזהירות יתירה בזמן הזה במתן היתר, שלא ליתן פתח להתיר שלא כדין.
- ו. מעיקר הדין מותר לאשה לשתות כוס של עקרין כדי להמנע מצער לידה גדול, אך ההיתר כפוף לתנאים שבסק"ה לעיל. (ח"ו סי' קמ"ד)
- ז. אשה הסובלת מחולשה, תשישות, עייפות, עצבנות, וכיוצ"ב – מותרת להשתמש בגלולות למניעת הריון, לפי ראות עיני הפוסק. אם לא קיים עדיין הבעל מצות פריה ורביה – אין להתיר שימוש בגלולות למניעת הריון, אלא אם ההריון עלול לסכן את חיי האשה (וראה סק"ה לעיל).
- ח. במקרה שיש סכנה לאשה בהריון – עדיף להשתמש בגלולות למניעת ההריון. ואם לא יכולה האשה להשתמש בגלולות אלו – יש להתיר אמצעים אחרים למניעת הריון, אבל יש לבחור את האמצעים הקלים ביותר על פי ההלכה והמועילים ביותר לפי המציאות.
- ט. היתר זה כפוף לתנאי שבסק"ג לקמן. (ח"ה, סי' ק"ג)
- י. שימוש בתכשירים קוטלי-זרע או חוצצי-זרע לצורך מניעת הריון מותר רק במקרה שההריון עלול לגרום סכנת חיים לאשה.
- יא. אם יש חשש לטירוף דעתה של האשה מחמת ההריון – נחשב הדבר לספק פקוח נפש, ומותרת להשתמש באמצעים שהוזכרו בסק"י לעיל.
- יב. גם כשיש סכנה שההריון יגרום לעוורון האשה – מותר השימוש באמצעי המניעה שהוזכרו בסק"י לעיל.
- יג. כל ההיתר באופנים הנזכרים עד כה הוא לשנה אחת, ואח"כ על האשה להיבדק שוב ע"י רופא ולשקול מחדש את מצב בריאותה. אם כבר נרפאה – עליה להפסיק את השימוש באמצעי מניעה, ואם עדיין מסוכן ההריון עבודה – תמשיך בשימוש באמצעי המניעה לזמן קצוב נוסף.
- (ח"א, סי' קט"ו ; ח"ג, סי' כ"ה, אות ה' ; שם, סי' כ"ו אות ב')
- יד. אשה שסכנה לה להתעבר עדיף להשתמש באמצעי מניעה זמניים על פני עיקור שימנע את ההריון לצמיתות. (ח"ד, סי' ק"כ)
- טו. אשה שהזריקו לה תרופה האמורה לעכב את וסתה – אין לסמוך על זה וצריכה בדיקה בזמן הוסת הרגיל. (ח"א, סי' קכ"ז)
- מקור: ספר אס"א ב' עמ' 29-30, 36-37, 1981